

РЕЦЕНЗИЯ

за
научния труд и академичните дейности
на доц. д.ф.н. Благовест Сотиров Моллов,
представени за участие в конкурс за заемане на академична
длъжност „Професор” по професионално направление
3.3 Политически науки (Европеистика - Странознание на
Великобритания с преподаване на английски език),

изготвена от Доц. Д-р Борис Грозданов
ИИОЗ, БАН

Доцент Благовест Моллов е единствен кандидат и участва в конкурса със следните трудове: 4 монографии, написани и издадени на английски език, всичките издадени след датата на неговото получаване на степента “доктор на науките” по философия през 2014 г и 4 статии, три от които на английски език и една на български език, като три от тях са издадени отново след датата на придобиването на научната степен “доктор на науките”. Научните приноси на доц. Моллов съвсем не се изчерпват с приложената научна литература, а започват преди поне 15 години, когато той защитава докторската си дисертация в СУ по философия в областта на метафизика на познанието.

Заявените приноси на приложените публикации са ясно, детайлно и аргументирано формулирани в приложената към документацията по конкурса справка. След като се запознах с приложената литература искам да отбележа, че съм съгласен с формулировката, намирам я за напълно защитена в текстовете и приемам така формулираните приноси както в монографиите, така и в статиите.

Научният профил на доц. Моллов прави впечатление с няколко неща: систематичният прогрес и академични успехи в рамките както на българската академична общност (основно Софийски Университет) и традиция, така и в западноевропейската, и по специално във Великобритания. Специализациите на доц. Моллов в университетите в Лийдс и особено в Оксфорд са изключително сериозно постижение за млад български учен, като си позволявам да направя този коментар от позицията на двугодишния си опит като Мария Кюри Фелоу в Оксфорд, който ми дава възможност да оценя приемането на доц. Моллов във водещата в света философска университетска общност с цялата му тежест, за съжаление понякога недооценено в България. Приложената справка за цитиранията на трудовете на кандидата, 6 от които в Central and Eastern European Online Library, демонстрират добрата позиция на неговата научна работа в международната научна общност.

За целите на конкурса ще се фокусирам върху основно върху две от предложените монографии (“Semanticizing: Studies in Analytic Meta-Metaphysics” и “The Histor(iograph)ical turn of analytic philosophy”) поради най-високата степен на съвпадимост на научните ни интереси и експертиза.

Първата книга е написана на звучащ като native английски език и представлява мащабно, изключително детайлно и, бих казал, поразяващо с интелектуалния си замах изследване на актуалния проблем с позиционирането на аналитичната метафизика. В нея се обръща специално внимание, отделено в заделени глави, на “метафизическия обрат” в аналитичната философия, на аналитичната и метафизичната природна на тази аналитична философска дисциплина и на нейния метод (в глава 3). В същата глава авторът защитава необходимостта от мета-ниво на дискусия в

метафизиката и дава убедителни аргументи в полза на тезата за несводимостта на “мета-методологическите дискусии в (аналитичната) метафизика” до чисто епистемологически дискусии. Четвърта глава е посветена основно на дискусия и впечатляващо детайлна и фокусирана критика на изключително популярната в момента програма за натурализиране на метафизиката, която често се приема и като опит за нейното елиминиране, водена в литературата и редица световни събития от областта на философия на науката от младия британски философ Джеймс Лейдиман и неговия колега от Южна Африка, Дон Рос.

Авторът от една страна представя тяхната програма в исторически контекст, и, от друга, критично анализира основни моменти от програмата. Тази критика на практика формулира основа, която редица философи биха могли да видят като достатъчна причина да не приемат програмата за успешна. Критиката е наистина впечатляваща освен с дълбокото професионално владение на тази мултидисциплинарна проблематика (която изисква не само очевидното добро познаване на история на метафизиката и история на аналитичната философия, но и добра експертиза в области като философия на науката, философия на езика, философия на физиката, философия на математиката и логиката), така и с ширината на аргументативната си атака.

Авторът балансира много добре между пресечните точки на тези полета в глава (4) и според мен свършва наистина добра работа по откриването на слаби места в програмата на Лейдиман и Рос, което, познавайки лично тяхното ниво и влияние в областта, никак не е лесна задача. Искам да отбележа, че тази критика наистина има място в световния дебат около натурализирането на метафизиката и бих препоръчал на автора да опита да публикува статия, която

синтезира (сериозно) глава 4 във водещо световно списание по философия на науката.

Глава 5 показва, че въпреки, че съществуват причини да приемем съществуването на дистинкцията между “метафизическо изследване на реалността от първи ред” и “изследване от втори ред на изследването от първи ред”, е добре да се въздържим от това. Защото “изглеждащите като мета-метафизически гледни точки, които касаят статуса на дисциплината метафизика (и особено нейния епистемичен потенциал) са просто извлечени от метафизическите перспективи за природата” (стр. 240). Авторът очертава добре проблемите на двата водещи подхода към мета-метафизиката (дефлационният нео-Карнапиански метод и инфлационния нео-Аристотелиански метод). Завършва като формулира оригинално за литературата в областта предложение за “дефлационно концептуализиране на аналитичната метафизика”, което би могло да избегне приведените по-рано в главата трудности на подходите.

Книгата представлява оригинален, мащабно разгърнат и богато аргументиран текст, който се позиционира добре в съвременния международен дебат около широката тема на аналитичната метафизика. Като такъв текстът е определено нетипичен за българската академична практика във философията и прави впечатление по-скоро на монография, която е продукт на философска среда в много добър западен университет. Изборът на издателство е също изключително удачен, защото позволява на текста, без да бъде публикуван от водещо западно академично издателство, все пак да пробие в дебата.

Имам две специфични критични бележки, които касаят технически моменти в текста и не отслабват аргументацията на автора и един общ коментар, който касае самия стил на текста.

На стр. 126 от SSAMM в бележка под линия 165 Моллов включва в списъка с “други автори”, които преследват програмата на натурализираната метафизика заедно с Лейдиман и Рос и Майкъл Фридман. Работейки върху Фридман от доста години намирам това включване за прибързано и всъщност може би дори погрешно, защото Фридман защитава модерната нео-Кантианска линия в съвременната философия на физиката и де факто е единственият жив наистина влиятелен философ на науката в света, който е поел смекчаваща защита на конститутивни а priori принципи, подлежащи структурата на научните теории (виж *Dynamics of Reason*), като използва реинтерпретирани философски линии от Райхенбах и Карнап, защитавайки ги с напълно модерна философска интерпретация на специална и обща теория на относителността и техните структури, евристични и епистемологически. Това включване на Фридман в лагера на натуралистите и метафизическите елиминитависти не оказва на практика никакво влияние на тезите и аргументите на Моллов в детайлната му критика на Лейдиман и Рос, която по никакъв начин не страда от него; но според мен е добре да бъде коригирано в бъдещо второ издание на книгата или в синтезирана статия, която да опита публикация във водещо списание в областта с висок импакт фактор.

На стр. 160 от SSAMM авторът интерпретира въпрос xv от списъка на Лейдиман и Рос като въпроса “дали съществува Луисова множественост от светове”, което според мен е погрешна интерпретация, защото списъкът, както Моллов уточнява е съставен от “15 метафизически въпроса, които могат да бъдат приети за отговорими от страна на физиката” и, очевидно, Лейдиман и Рос имат предвид не философско-логическата, макар и заявена с претенции за метафизическа валидност, конструкция на

множествени светове на Дейвид Луис (която следва историко-философската линия Лайбниц-Крипке или е поне в контекста на модалната система на Крипке), а нещо съвсем друго. Те имат предвид *The relative state interpretation of QM*, формулирана от физика от Принстън Хю Евърет през 50-те години на 20 век, която е напълно формална физическа интерпретация на квантовата механика. Тя следва много строго приет математически формализъм и няма нищо общо с философските конструкции на възможните светове, с изключение на даденото ѝ популярно име (от колежката на Евърет, физика ДеВит) *Many Worlds* интерпретация. Грешката е по-скоро инерционна и техническа, като отново не оказва абсолютно никакво влияние върху критиката на автора към програмата за натурализиране на метафизиката; но отново е добре да се има предвид, особено в случай на конферентно представяне на обширната критика на програмата на Лейдиман и Рос за натурализиране на метафизиката.

Монографията е написана на изключително богат и, отново, практически *native* английски език и този факт заслужава истински адмирации. Бих препоръчал обаче, ако авторът иска да постигне онзи международен отзвук, който текстът потенциално съдържа в себе си като сила, мащаб и оригиналност на тезите и аргументите, когато предлага за публикация синтезирана версия на една от главите или дори на цялата книга, да се опита да следва добре приетия стандарт в съвременната аналитична литература, който използва много по-кратки изречения с много по-проста структура. Препоръката е чисто инструментална: аналитичната общност е много чувствителна към теглото и структурата на изказа си и е възможно да види в тук предложения стил известно континентално

влияние, което няма да помогне за ефективното навлизане на идеите на автора в дебата.

Втората книга, *The Histor(iograph)ical turn of analytic philosophy*) защитава тезата, че няма достатъчно добри основания “историченият обрат на аналитичната философия” да бъде разбран както като исторически, така и като обрат. В определен смисъл книгата подготвя почвата за развиването на идеите на обсъдената по-горе книга “*Semanticizing: Studies in Analytic Meta-Metaphysics*”, защото показва, че едно продуктивно преследване на историографския интерес към “обрата” може всъщност да бъде потърсено в “изучаването на възможните методологически следствия от признаването на зависимостта на философската историография от (мета)философски позиции”. Тук “*Semanticizing*” идва като естествено запълване на аргументирано откритата ниша.

Приемам заявените приноси на предложените за целите на конкурса текстове за налични и допринасящи за сериозно развитие на дисциплинарните полета, в които са позиционирани монографиите и статиите. Намирам, че тези приноси не само отговарят, но и надхвърлят академичните изисквания за академичната длъжност “професор” по смисъла на Българския закон и особено в контекста на българската академична практика. Нямам общи публикации с автора. Препоръчвам на уважаемото научно жури да избере доцент д-р Благовест Моллов на академичната длъжност “Професор” в професионално направление 3.3 Политически науки (Европеистика - Странознание на Великобритания с преподаване на английски език).

Доц. Д-р. Борис Грозданов

ИИОЗ, БАН, София, 6 Октомври 2018